

Willem Tell stond voor zijn woning, gereed om uit te gaan... Hij woonde in 't dorpje Bütglen. Nergens was er een behendiger jager dan hij. En niemand betwistte hem het meesterschap in 't schieten met pijl en boog.

Hedwig kwam naar buiten. Zij was Tells vrouw, en een dochter van Walter Fürst. De gelukkige echtgenoten hadden twee kinderen, Willem, vier jaar, en Walter, zes jaar oud.

— Waar gaat ge heen ? vroeg Hedwig aan haar man.

— Naar Altdorf, naar vader...

— Naar Altdorf, herhaalde Hedwig, en onrust verduisterde haar geelaat... Gij weet, dat Gessler daar is, vervolgde ze.

— En wat kan Gessler mij schelen ? Ik heb met de vent toch niets te maken.

— Hij is een boos man... en hij haat u... Hij weet, dat gij de beste schutter zijt van de drie kantons !

— Wees gerust, Hedwig, ik zal mij buiten zijn weg houden. O ! ik kan mij beheersen, geloof het vrij. Onlangs heb ik hem ontmoet... ik vertelde u 't nog niet... 't Was in 't gebergte... Gessler en zijn gevolg jaagden. Zeker was hij even afgedwaald... Juist daalde ik van een rots, en we stonden tegenover elkander, op een smal pad, aan de rand van een afgrond... Een stoot, en ik had ons land van zijn tiran kunnen bevrijden.

— Willem !

— Maar ik bedwong mij. Hij zelf had dezelfde gedachte, want ik zag hem verbleken. Zijn knieën knikten. O ! op dat ogenblik toonde hij, welk een lafaard hij is.

— En toen, Willem ?

— Heer landvoogd, ik ben Willem Tell, zei ik tot hem... De angst laaide in zijn blik. 'k Vroeg hem of hij verdwaald was. Hij deed een ontkennend teken, zeker verlamde de vrees zijn stem... Toen sprong ik op een

andere rots en verdween... Wat later was Gessler bij zijn gevolg.

— O ! Willem, om die ontmoeting zal hij u te meer haten. Ga niet naar Altdorf... Er is iets in mij, dat me een gevaar voerspelt. Ik ben zo angstig...

— Een voorgevoel ? Kom, dat is onzinnig. Ik moet gaan, uw vader verwacht mij.

— O ! ik weet, waarvoor het is... Op de Rütli...

— Stil, Hedwig... De bergen hebben soms oren in deze vervloekte tijd.

— Als gij uw woord gegeven hebt moet ge gaan. Maar laat uw boog thuis.

— En waarom ? Ben ik niet een vrij man, die zijn wapen dragen mag ? Toe, wees niet zo bekommerd. Als ik uitga zonder boog, is 't mij of ik een van mijn ledematen mis.

— Vader, waar gaat gij heen ? riep eensklaps de kleine Walter, die in de hof had gespeeld.

— Naar grootvader. Gaat ge mee ?

— Ja ! juichte de knaap.

— Maar Walter ! stamelde de nog angstige moeder.

— O ! moeder, ik breng altijd wat lekkers voor u van grootvader mee, dat weet ge wel. En grootvader is zo blij als ik kom. Waarom zoudt ge bang zijn voor mij, als vader bij me is ?

— Welnu, gij moogt meegaan ! Willem, zult ge voorzichtig zijn ? smeeke de jonge vrouw, O ! denk aan Arnold Melchthal uit Unterwalden, aan Werner Stauffacher, uit Schwytz...

— Ja, ik denk zo dikwijls aan hen... Maak u niet bezorgd, Hedwig, ik moet immers de landvoogd niet spreken.

Vader en kind vertrokken.

Onderweg babbelde de kleine vrolijk en stelde hij aan zijn vader allerlei vragen.

Zo koutende bereikten ze Altdorf. Willem Tell antwoordde de jonge weetgraag wel, maar toch was zijn geest van gedachten over de bond van de vrijheidslievende Zwitsers vervuld, en zo vergat hij in het stadje de omweg te maken, om de paal met de hoed te ontgaan.

Nu stonden daar twee soldaten, want meermalen waren de vrouwen, die moesten knielen, er gekomen, om onder elkaar spottende woorden te wisselen... En ook dat was schennis van 's keizers rechten. De krijgslieden moesten hen verjagen.

Eensklaps riep Walter :

Nu stonden daar twee soldaten (Blz. 32).

— Maar vader, kijk daar eens... hoe gek... een hoed op een paal. Wat betekent dat ?

Tell schrok uit zijn gepeinzen op.

— Zie er niet naar, zei hij haastig. Die hoed heeft met ons niets te maken... En hij wilde een andere richting nemen...

Maar het was reeds te laat.

— Halt ! riep een van de soldaten.

— Laat mij gaan ! sprak Tell.

— Eerst zult gij knielen... en aan het gebod van de keizer gehoorzamen.

— Dat is immers geen gebod van de keizer, maar een gril van de landvoogd.

— Ha ! gij maakt uw overtreding nog zwaarder...

— Een hoed groeten... neen, de keizer zelf wil ik eerbied betuigen... maar een hoed, zo'n eis stelt men niet aan een vrij man !

— Wij houden u aan !

En de krijgsman stak zijn hellebaard uit. Tell greep het wapen bij de steel en riep :

— Hinder mij niet !

— Gij zult ons volgen ! schreeuwde Frieshardt, een van de kruiperigste dienaren van Gessler. Ge moet naar de gevangenis.

— Vader in de gevangenis ! kreet Walter. Helpt, mensen, zij willen vader naar de gevangenis brengen.

Burgers naderden nu en vroegen luid wat er gebeurde.

Maar ze begrepen het wel... Het was om die vervloekte hoed, om het hatelijk bevel.

— Deze kerel is een vijand van de keizer en een verrader ! bulderde Frieshardt.

— Ik, een verrader ! tierde Tell, en hij greep de soldaat bij de borst.

— Maar krijgsman, gij vergist u, zei een burger. Hij is Willem Tell, door iedereen geacht.

Walter zag zijn grootvader en liep schreiend naar hem toe. Fürst schrok en vroeg :

— Wat heeft Tell misdaan ?

— Hij wil de hoed niet groeten ! antwoordde Frieshardt.

— En daarom zou hij naar de gevangenis moeten ? Laat hem gaan ; ik, burger van deze stad, stel mij borg voor hem.

— Stel u liever borg voor uw eigen lijf, want gij allen hier steunt dit oproer en zijt strafbaar.

— Een oproer ! hernam Walter Fürst. Wel, man, gij zijt een meester in 't overdrijven.

Andere burgers bleven niet zo kalm als de grijsaard, en schreeuwden en dreigden.

— Slaat die soldaat neer !

— Laten wij de paal omver rukken !

— Tell gaat niet naar de gevangenis !

Frieshardts makker blies eensklaps op zijn hoorn, want hij bemerkte, dat hij en zijn vriend hier de zwakste partij werden.

Plots klonk het : «Plaats voor de landvoogd !»

En ja, 't was Gessler zelf, die daar met een sterk gevolg verscheen.

— Waarom loopt dat volk hier samen ? vroeg de gouverneur.

Frieshardt trad vooruit en sprak :

— Genadige heer, ik hield de wacht bij de hoed en deze man weigerde te knielen. Hij beledigde u en riep het volk tot verzet samen.

De soldaat wees naar Tell.

Gessler herkende de jager, die hij op het smalle bergpad ontmoet had.

— Zo, Tell ? vroeg hij, schijnbaar kalm toch, veracht gij zo de keizer en mij, die in zijn naam hier regeert ? Gij weigert de eer aan deze hoed, die ik hier gehangen heb, om de gehoorzaamheid van het volk te beproeven. Opzettelijk tart gij mij.

— Opzettelijk ! neen, heer, antwoordde Tell. Onbedacht ben ik hier voorbijgegaan.

— Anders zoudt gij een omweg gemaakt hebben ?

— Ja, heer.

Gessler zweeg even. Nog beheerste hij zijn woede. Hij huichelde zelfs een vriendelijke toon.

— Tell, men zegt, dat gij een goede schutter zijt, hernam hij dan.

— En dat is waar ! riep de kleine Walter. Op honderd schreden schiet vader een appel van de boom.

— Is dat uw jongen, Tell ? vroeg de landvoogd.

— Ja, heer.

— Hebt gij nog kinderen ?

— Nog een, heer... het is thuis.

— En welk van de twee bemint gij 't meest ?

— Ik heb ze beiden even lief.

— Wel, Tell, als gij op honderd schreden een appel van de boom kunt schieten, moet gij mij eens een proefje van die kunst tonen. Ik zie, dat gij uw boog bij u hebt. We zullen uw jongen bij die boom plaatsen, met een appel op zijn hoofd. Gij gaat op honderd schreden van hem staan en schiet de appel weg. Maar ik raad u aan juist te mikken, want anders mist gij de appel en raakt het hoofd.

Bij die vreselijke woorden voer een schok door de menigte. Aller wezen rekende ontzetting en afkeer. Men hoorde zelfs een ontevreden gemompel.

— Heer, gij kunt dat niet menen ! riep Tell uit. Zulk een bevel aan een vader. Schieten naar mijn kind...

— Gij zult de appel wegschieten van het hoofd van uw jongen, ik wil het ! En als ge nu toch zo'n meester zijt...

— Mikken op mijn eigen kind ? Neen, heer, liever sterf ik !

— Gij zult schieten of met uw kind sterven ! hernam Gessler met een verwensing.

— Ik zou de moordenaar worden van mijn eigen jongen ? O ! heer, gij hebt ook kinderen, ik weet het, en kunt dus voelen wat er nu in mijn hart omgaat.

— Hoe zijt gij nu plotseling zo bezonnen, Tell ? Men heeft mij gezegd, dat gij een wilde jager zijt, die het roekeloze bemint, die gedurig op de rotsen uw leven waagt...

— Maar niet dat van mijn kind, heer !

— Gij houdt van het avontuurlijke en daarom heb ik voor u een waagstuk bedacht.

Eensklaps drong een jonkvrouw naar voren. 't Was Bertha von Brüneck, die met Ulrich von Rudenz, op het getier, uit het park was gekomen. Zij ook had het onmenselijk bevel gehoord en riep nu tot Gessler :

— O ! heer, spot niet met die arme man ! Zij zijn zo weinig aan uw scherts gewoon. Heb toch deernis met een vader en zijn kind.

Alle omstaanders keken dankbaar het bevallige meisje aan, wier gelaat gloeide van verontwaardiging.

— Wie zegt u, dat ik scherts ? vroeg de landvoogd aan het meisje. Het is, integendeel, hoge ernst. Kijk ook toe... Het zal een prachtig schouwspel zijn.

— Gij kunt dat niet menen, heer.

— Niet menen ? Laat men een appel halen en plaats maken. Tell mag

zelf de honderd stappen afmeten... en heel nauw zal ik niet zien...

— Heer, laat het nu genoeg zijn, hernam Bertha. Het is onmenselijk, zo met de angst van een vader te spelen. Hij heeft reeds wreder smart geleden dan dit van lichamelijke foltering... En waarom ? Voor een lichte overtreding...

— Maar schone jonkvrouw, hij heeft de dood verdiend en ik bied hem 't leven. Ik geef hem een kans, om aan de dood te ontkomen. Zo hij mijn bevel uitvoert, behoudt hij zijn leven. Hij moet mij alleen zijn kunst tonen: 't doel is 't waard en de prijs is groot. Nu zullen wij zien of hij een meester-schutter is, wiens hand niet beeft.

— Heer landvoogd, sprak nu de oude Walter Fürst, ik pleit hier voor mijn schoonzoon en mijn kleinkind... Neem de helft van mijn goederen, neem ze alle, maar laat de vader met zijn knaap in vrijheid gaan.

— O ! gedenk, dat er een God in de hemel is, die dit alles ziet en hoort ! zo klonk een stem uit de menigte.

Gessler keek verstoord om.

Het was een vrouw, die dit gezegd had, en ze vervolgde zonder vrees :

— Dat kind heeft een moeder... de goede, zachte Hedwig. En ik ben ook moeder, heer... Wat gij eist is een misdaad voor God en de mensen !

— Men wordt stout hier ! bulderde de gouverneur. Ha ! ik word dus niet meer gehoorzaamd ? Het oproer gromt.

— Neen, heer... het is geen oproer, sprak Bertha. Het is de stem van 't hart die spreekt... het is barmhartigheid, wat men vraagt... De taal van deze mensen is redelijk.

— Maar vader, doe het... ik ben niet bang ! riep eensklaps Walter. Ik zal niet beven, als ik tegen de boom sta... Schiet maar gerust ! Gij kunt het...

Veel vrouwen en meisjes braken nu in snikken uit.

— Vooruit ! gebod Gessler... Ha ! daar is een appel... Breng de jongen bij de boom... Ik wil nu het meesterschot zien ! En geen getalm... Ik moet verder. Tell, als gij de appel raakt, schenk ik u 't leven. Ge hebt mijn woord !

Geen genade, geen deernis bij die gewetenloze kerel !

— 't Is goed, zei Tell kort. Het moet dus... Strak stond nu zijn gelaat, bleek was het, maar zijn ogen fonkelden...

— Leid de knaap naar gindse boom ! beval Gessler.

— Mijn Walter... mijn lieve jongen... vader moet... vader kan niet anders, fluisterde Tell, zijn zoontje kussend.

En 't was hem of hij voor eeuwig afscheid van hem nam...

Hij dacht aan Hedwig...

Wat zou de moeder zeggen, als men haar het lijkje bracht... als men haar zei : «Uw man heeft het kind doodgeschoten !»

Maar neen... hij zou de appel raken...

Soldaten voerden de knaap mede...

Tell nam een pijl uit zijn koker en bekeek die aandachtig...

Hij stak hem in zijn gordel, zocht dan een tweede uit en legde hem op zijn boog...

't Was of het marktplein rondwentelde en hem in dat draaien snel meevoerde, zodat zijn hoofd duizelde... Een nevel trok voor zijn ogen en uit die mist kwam zijn vrouw... zijn Hedwig...

Haar angstig voorgevoel ?... Waarom was hij naar Altdorf gegaan ?

Zijn hand beefde en zo moest hij mikken... zo moest hij schieten op een appel, een duimbreed boven 't blanke voorhoofd van zijn kind...

— Zijt ge gereed ? klonk het.

Tell zag op.

Hij sidderde weer...

Ginds stond Walter, stevig gebonden aan de oude, krachtige stam, onder het brede bladerdak...

— Red uw kind en uw leven, Willem ! Was het Hedwig, die hem dit toefluisterde ?... Was het zijn vrouw, die hem moed toesprak ?

En eensklaps richtte Tell zich fier op en hij spande de boog...

Nog één stond en de pijl zou heensnorren...

— Vader, schiet maar, ik ben niet bang, gij kunt een appel raken op honderd passen ! riep Walter op rustige toon.

Toen sloeg gelijk een vlam heel Tells edele vaderliefde op.

Ja, hij moest kloek zijn...,als zijn kind... kloek en kalm... de meester-schutter !

Tell mikte weer... mikte lang...

Doodstil was het op de markt...

Honderden blikken staarden angstig naar de appel... honderden harten bonsden van spanning...

Tell trok zijn hand terug...

De pijl zoefde heen...

Tell mikte lang (Blz. 38).

En toen donderde 't gejubel over Altdorfs markt...

Tell blikte weer op...

Hij had de pijl niet durven volgen... Nu juichte hij ook...

De appel lag op de grond... zijn Walter, zijn lieveling was ongedeerd.

De boog viel neer... en de jager zag naar de landvoogd.

— Haal mij de appel ! riep Gessler woedend...

— Mijn Walter... mijn Walter ! klonk het ginds...

En grootvader Fürst, schreiend van ontroering, sneed de banden van zijn kleinzoon los.

Gessler bekeek de appel.

— Ja, een meesterschot, mompelde hij. De pijl trof juist in 't midden...

De landvoogd keek naar Tell, wiens ogen star op hem waren gericht.

— Maar zeg eens, vroeg hij, waarom schoot ge niet met de eerste pijl ?

De jager zweeg.

— Beken het maar ! hernam de landvoogd. Hoe ook uw antwoord zij, ik schenk u 't leven, ik ben een man van mijn woord. Waarom hebt ge die eerste pijl in uw gordel gestoken ?

— Heer, zei Tell luid, en zijn stem uitte al zijn verontwaardiging, had ik mijn jongen getroffen, dan was die eerste pijl voor u bestemd, en dan zou mijn hand niet hebben gebeefd !

Gessler werd rood van woede.

— Wat ! schreeuwde hij. En gij durft mij dit in mijn gelaat zeggen !

— Gij hebt de waarheid willen kennen, heer !

— Goed ! Soldaten, grijpt en bindt hem !

De menigte morde.

— Stilte ! bulderde Gessler.

— Heer, gij hebt mij 't leven beloofd ! riep Tell.

— Ja, en ik ben een man van mijn woord. Ik schenk u het leven, maar gij zult het slijten in een donkere kelder van mijn burcht ! Ik beloofde u het leven, maar niet de vrijheid !

De burgers, verontwaardigd over deze trouweloosheid, lieten luide kren van verzet horen.

— Soldaten, houdt u gereed om elke poging tot oproer in bloed te smoren ! tierde Gessler. En niet in Uri, maar te Küssnacht zullen wij deze lage moordenaar opsluiten.

De tiran had wel in Uri een burcht gebouwd, maar achtte Tell, zo te midden van het hem genegen volk, niet in zekerheid.

De krijgsknechten boeiden de jager.

— Leidt hem naar de boot ! gebod Gessler.

Maar nu trad Walter Fürst vooruit, met zijn kleinkind aan de hand.

— Heer, sprak de grijsaard op rustige, maar besliste toon, onze wetten verbieden, dat een Zwitser buiten zijn kanton gekerkerd wordt. Als mijn schoonzoon iets misdreven heeft, moet hij hier te Altdorf verschijnen en gevonnist worden. En anders schendt gij onze vrijheden.

Gessler lachte spottend.

— Uw wetten ! Gehoorzamen zult gij aan mijn wetten !

— Heer, sprak nu Ulrich von Rudenz, Walter Fürst zegt wat waar en redelijk is.

De landvoogd keek de jongeling met verachting aan en snauwde hem toe :

— Zwijg gij, tot men u iets vraagt ! Wat doet gij hier ?

— Ik heb gezwegen bij al dat onrecht, dat ik zag, hernam Ulrich. Ik heb mijn gemoed onderdrukt, maar langer zwijgen ware mijn vaderland en de keizer verraden ! Ja, ik heb gemeend, dat wij u moesten dienen, maar de blinddoek is van mijn ogen gevallen. Hier is geen recht meer !

— En gij zijt het, die zo spreekt ! bulderde de goeverneur.

— Ik veins niet meer ! De keizer is mijn heer, maar niet gij ! Als gij ben ik vrij geboren en zelfs ben ik van hoger rang. Ik ben een Zwitsers edelman !

— Gij, een boer... een worm !

Ulrich wierp Gessler zijn handschoen toe en riep :

— Dat is mijn antwoord ! Ik daag u uit in een eerlijke kamp. Ik heb een zwaard... Toon uw moed !

— Ik zal u vinden, knaap, maar eerst moet ik met die oproermaker afrekenen. Vooruit, voert Tell mee.

— Vader ! schreide Walter, en hij wilde Tell volgen.

De geboeide man kon zijn kind niet meer omhelzen. Hij boog zich en fluisterde :

— Walter, wees altijd braaf. Ga met grootvader mee en zeg aan moeder, dat zij geen hoop mag verliezen. God zal ons bijstaan.

Bertha von Brüneck stelde zich voor Gesslers paard.

— Wilt gij Willem Tell wegvoeren ? vroeg ze.

— Maar dat ziet ge toch ! antwoordde de landvoogd nijdig. Waar be-

moeit gij u mee ? Staatszaken voor zo'n bevallige jonkvrouw... Kom, denk liever aan vermaak.

— Het is een schande zo'n onrecht te plegen. Gij verzoekt God ! riep Bertha verontwaardigd uit. O ! bedenk u toch... Gij roept Gods toorn over u in...

— Maar eerst zullen deze boeren mijn toorn ondervinden ! spotte Gessler. Jonkvrouw, ga naar het kasteel... Uw plaats is niet onder deze lompe boeren...

— Ik behoor tot het ras van die boeren, Gessler ! en ik ben hoger geboren dan gij ! Ha ! ik veracht u...

De landvoogd keek haar woedend aan. Maar tevens was hij ongerust.

— Zij spreekt zo... en die Ulrich is al van dezelfde hond gebeten, mompelde hij. Ik moet maatregelen nemen.

— Jonkvrouw von Brüneck, ga naar het kasteel ! gebood hij.

— Stel eerst die man in vrijheid !

— Neen... Verveel mij niet ! Ik herhaal mijn verzoek... ga naar het kasteel...

— Gij zijt een meinedige, een tiran ! kreet het meisje, en wenend liep ze naar het slot.

Ulrich wilde haar volgen.

— Als gij op het kasteel komt, blijft gij er gevangen, zei Gessler. Ik ontbied u deze avond te Küssnacht.

— Maar voor het tweegevecht dan ?

— Goed...

— Ik zal er zijn.

Gessler riep een van zijn vertrouwden en gaf hem onderrichtingen in verband met Bertha von Brüneck.

— En nu, vooruit ! zei hij.

Willem Tell keek nog eens naar de menigte. Velen begrepen zijn blik...

— En zullen wij dat alles toelaten ? vroeg Rudenz, die nu onder het volk stond.

Doch de mannen waren ongewapend en rond hen verhief zich als een woud van hellebaarden en zwaarden.

Walter Fürst bleef bedaard.

— Geen geweld nu, zei hij. We zouden al onze kansen ineens verliezen... Beheers u... het ogenblik nadert.

— Vader ! vader ! kermde Walter.

Maar Tell werd door de krijgslieden meegevoerd.

— Ik ga naar Küssnacht, zei Ulrich. Vanavond zal een van de twee dood zijn : Gessler of ik.

— Ga niet naar Küssnacht, sprak Fürst. Meent gij, dat Gessler met u strijden zal ? Daartoe is hij te laf...

— Maar ik heb mijn woord gegeven.

— Wacht hem dan af buiten het slot. Eens daarbinnen zijt ge een verloren man !

En Fürst leidde de wenende Walter mee...

Rudenz ging in de richting van de Breidel van Uri. O ! hij had nu Bertha willen spreken.

In de stad verscheen een bode... Hij moest Walter Fürst melden, dat vrijheer von Attinghausen in stervensnood verkeerde... De edelman wensde zijn vrienden nog te spreken...

Ook Ulrich werd dringend verzocht te komen.

't Was heden wel een sombere dag voor Altdorf.

A. HANS.

WILLEM TELL

L. OPDEBEEK ~ UITGEVER ~ ANTWERPEN

A. HANS

WILLEM TELL

De Zwitsersche Volksheld

Pentteekeningen van EDMOND VAN OFFEL

TWEEDE UITGAVE.

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1933